

Viite

Asia

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 23.3.2021

Suomea edustaa videokokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

Eurooppaministerit valmistelevat *maaliskuun Eurooppa-neuvostoa* (25.–26.3.) käymällä keskustelun Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnoksesta. Maaliskuun Eurooppa-neuvoston aiheina ovat covid-19, sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka, digitalisaatio ja talous, itäinen Välimeri sekä Venäjä.

Suomi pitää tärkeänä, että covid-19-rokotteiden toimitusaikatauluja pyritään kaikin tavoin vauhdittamaan. Yhtenäisen lähestymistavan rajoitustoimien asteittaiseen purkamiseen tulee perustua epidemiologiseen tilanteeseen, terveydenhuollon kapasiteettiin ja lääketieteelliseen tietoon uusista virusmuunnoksista. Suomi tukee EU:n yhteisen rokotustodistuksen edistämistä. Globaali solidaarisuus on tärkeää rokotteiden saatavuuden turvaamiseksi.

Suomen tavoitteena on EU:n sisämarkkinoiden kehittäminen tavalla, joka vahvistaa kestäväää kasvua, kilpailukykyä sekä unionin kriisinsietokykyä. Tarvitaan uudistavaa ja innovaatioita tukevaa, toimialarajat ylittävää sekä vihreää ja digitaalista siirtymää vauhdittavaa teollisuuspolitiikkaa. Suomi pitää tärkeänä digitalisaation ja datan hyödyntämistä tuottavuuden kasvattamiseen, uuden kestävään kasvun sekä uusien palvelujen ja liiketoiminnan luomiseen pk-sektori huomioiden. EU:n digitaalista ja teknologista riippumattomuutta tulee kehittää huomioiden tarvittavalla tavalla eri toimitus- ja arvoketjujen globaali luonne ja tarve tasapuoliselle toimintaympäristölle. Suomi osallistuu aktiivisesti eurooppalaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön, jolla varmistetaan alustatalouden ja digitalouden yritysten verotus. Suomi edistää sellaisia kansallisia ja kansainvälisiä ratkaisuja, jotka turvaavat ja vahvistavat Suomen veropohjaa globaalisti kestäväällä tavalla sekä edistävät yritysten välistä reilua kilpailua tukkimalla verovälttelyn mahdollisuuksia.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n Turkki-politiikka on pitkäjänteistä ja johdonmukaista. Diplomaattisia ponnisteluja ratkaisujen löytämiseksi suhteen ongelmakohtiin tulee jatkaa. Strateginen keskustelu EU:n Venäjä-politiikasta on tervetullut. EU:n yhtenäinen Venäjä-politiikka on erittäin tärkeää.

Eurooppaministerit keskustelevat *vuoden 2021 eurooppalaisesta ohjausjaksosta* puheenjohtajavaltion neuvoston toimista laatiman yhteenvetoraportin pohjalta. Puheenjohtajavaltio esittelee ohjausjakson päivitetyn etenemissuunnitelman. Euroalueen talouspolitiikkaa koskeva suositusehdotus toimitetaan Eurooppa-neuvostolle. Suomi ottaa puheenjohtajan yhteenvetoraportin ja eurooppalaista ohjausjaksoa 2021 koskevan etenemissuunnitelman tiedoksi. Euroalueen suositukset ovat Suomen hyväksyttävissä.

Lisäksi puheenjohtaja kertoo *EU:n tulevaisuuskonferenssin* valmistelutilanteesta. Suomen kannat on esitetty E-kirjeessä E 3/2020 vp ja E-jatkokirjeessä EJ 1/2021 vp. Myös valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta (VNS 7/2020 vp) linjaa Suomen osallistumista konferenssiin.

Asialista:

25.–26. maaliskuuta 2021 pidettävän Eurooppa-neuvoston kokouksen valmistelu;
päätelmät s. 3
Keskustelu

Eurooppalainen ohjausjakso s. 6

- a) Yhteenvetoraportti vuoden 2021 eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvistä neuvoston toimista
Keskustelu
- b) Vuoden 2021 eurooppalaista ohjausjaksoa koskeva päivitetty etenemissuunnitelma
Puheenjohtajavaltio esittelee
- c) Euroalueen talouspolitiikkaa koskeva suositusehdotus
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi s. 10
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Muut asiat

Valtioneuvoston kanslia

PERUSMUISTIO

VNEUS2021-
00281

VNEUS Koikkalainen Anna(VNK)

16.03.2021

Asia

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 23.3.; Maaliskuun Eurooppa-neuvoston (25.–26.3.) päätelmäluonnos

Kokous

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 23.03.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous käy keskustelun maaliskuun Eurooppa-neuvoston (25.–26.3.) päätelmäluonnoksesta. Videokokouksessa käsiteltävä versio päätelmäluonnoksesta jaettaneen jäsenmaille 22.3.

Suomen kanta

Covid-19:n osalta Suomi pitää rokotteiden yhteistä EU-hankintamenettelyä hyväksi osoittautuneena ja välttämättömänä toimintatapana, jolla on saatu varmistettua sopimukset useiden rokotetoimittajien kanssa hyvin ehdoin äärimmäisen vaikeilla markkinoilla. Suomi katsoo, että toimitusaikatauluja tulisi pyrkiä kaikin tavoin vauhdittamaan. On hyvä, että EU:ssa tavoitellaan yhtenäistä lähestymistapaa rajoitustoimien purkamiseen. On kuitenkin välttämätöntä, että rajoitustoimien asteittainen purkaminen perustuu epidemiologiseen tilanteeseen, terveydenhuollon kapasiteettiin ja lääketieteelliseen tietoon uusista virusmuunnoksista. Suomi tukee EU:n yhteisen rokotustodistuksen edistämistä. Tarvitaan lisää tutkimustuloksia rokotusten aikaansaamasta immuniteetista, jotta voidaan arvioida rokotustodistusten käytettävyyttä myös matkustamisen helpottamiseksi. Järjestelyjen tulee kunnioittaa perusoikeuksia ja olla yhteensopivia EU:n tietosuojasääntelyn kanssa. Suomi pitää tärkeänä, että EU antaa selkeän ja vahvan poliittisen viestin sitoumuksestaan globaaliin solidaarisuuteen rokotteiden saatavuuden turvaamiseksi.

Sisämarkkinoiden, teollisuuspolitiikan, digitalisaation ja talouden osalta Suomen tavoitteena on EU:n sisämarkkinoiden kehittäminen tavalla, joka vahvistaa kestävää kasvua, kilpailukykyä sekä unionin kriisinsietokykyä. Vahvat ja yhtenäiset sisämarkkinat ovat paras tae pyrittäessä saavuttamaan unionin strategista riippumattomuutta. Sisämarkkinoiden on oltava avoimet ja kilpailulliset ja niiden on tarjottava eurooppalaisille yrityksille ja teollisuudelle parhaat edellytykset menestyä. Tämä edellyttää myös sisämarkkinasääntöjen tehokasta täytäntöönpanoa. Suomi ajaa unionissa uudistavaa ja innovaatioita tukevaa, toimialarajat ylittävää sekä vihreää ja digitaalista siirtymää vauhdittavaa teollisuuspolitiikkaa.

Digitaalinen siirtymä on EU:n tärkein kestävä kasvun ja kilpailukyvyn mahdollistaja. Suomi pitää tärkeänä digitalisaation ja datan hyödyntämistä tuottavuuden

kasvattamiseen, uuden kestävä kasvun sekä uusien palvelujen ja liiketoiminnan luomiseen pk-sektori huomioiden. Suomi korostaa, että komission peräänkuuluttamaa EU:n digitaalista ja teknologista riippumattomuutta tulee kehittää huomioiden tarvittavalla tavalla eri toimitus- ja arvoketjujen globaali luonne ja tarve tasapuoliselle toimintaympäristölle. Tämä edellyttää lisäksi suotuisten olosuhteiden luomista keskeisten valmiuksien kehittämiselle ja Euroopan avoimuutta osana globaalia taloutta. Suomi kannattaa tavoitetta luoda digitaalista kauppaa ja datataloutta koskevia kansainvälisiä sääntöjä (ml. kauppasopimukset).

Suomi osallistuu aktiivisesti eurooppalaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön, jolla varmistetaan alustatalouden ja digitalouden yritysten verotus. Suomi edistää sellaisia kansallisia ja kansainvälisiä ratkaisuja, jotka turvaavat ja vahvistavat Suomen veropohjaa globaalisti kestäväällä tavalla sekä edistävät yritysten välistä reilua kilpailua tukkimalla verovälttelyn mahdollisuuksia. Suomi katsoo, että työtä tulee jatkaa globaalilla tasolla, jotta asiassa saavutettaisiin yhtenäinen pitkän aikavälin ratkaisu. Suomi edistää OECD:ssä tehtävää työtä Suomen etu huomioon ottaen.

EU:n Turkki-politiikan tulee olla pitkäjänteistä ja johdonmukaista suhteen kaikilla osaluilla. Diplomaattisia ponnisteluja kestävien ratkaisujen löytämiseksi suhteen ongelmakohtiin tulee jatkaa. Turkin osoittama valmius aiempaa rakentavampaan kanssakäymiseen on tervetullut. Jos Turkki palaa vastakkainasettelua ja epävakautta vahvistavaan toimintaansa, tulee EU:n vastata tähän yhtenäisesti ja vahvasti.

Strateginen keskustelu EU:n Venäjä-politiikasta on tervetullut. EU:n yhtenäinen Venäjä-politiikka on erittäin tärkeää. Suomi korostaa johdonmukaista EU:n Venäjä-politiikan toimeenpanoa ja tukee suhteita ohjaavaa viittä periaatetta. Pakotteita tulee jatkaa ja tarpeen mukaan laajentaa niin pitkään, kunnes niiden asettamiseen johtaneet syyt poistuvat. Suomi on tukenut pyrkimyksiä dialogiin Venäjän kanssa. Yhteistyötä Venäjän kanssa tarvitaan esimerkiksi ilmasto- ja ympäristöaiheiden suhteen, joihin liittyen Venäjä tulee sitouttaa kantamaan vastuunsa.

Pääasiallinen sisältö

Maaliskuun Eurooppa-neuvoston aiheina ovat covid-19, sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka, digitalisaatio ja talous, itäinen Välimeri sekä Venäjä.

Eurooppa-neuvoston päätelmät sisältävät seuraavia kysymyksiä:

- Covid-19:n osalta Eurooppa-neuvosto painottaa, että toimia rokotteen tuotannon, toimituksen ja jakelun nopeuttamiseksi on entisestään vahvistettava. On alettava valmistella yhteistä lähestymistapaa, jotta rajoitusten asteittainen purkaminen voidaan aikanaan toteuttaa koordinoitusti. Digitaalisten covid-19-todistusten edistäminen on tärkeää. EU laajentaa edelleen globaaleja toimiaan pandemian voittamiseksi, ml. COVAX-mekanismia täydentävän rokotteen jakamismekanismien perustaminen.
- Sisämarkkinoiden, teollisuuspolitiikan, digitalisaation ja talouden osalta Eurooppa-neuvosto korostaa vahvojen, resiliienttien ja täysin toimivien sisämarkkinoiden merkitystä. Teollisuuspolitiikalla on vauhditettava vihreää ja digitaalista siirtymää. EU:n digitaalista suvereniteettia tulee vahvistaa riippumattomalla ja avoimella tavalla rakentamalla unionin vahvuuksia ja vähentämällä strategisia heikkouksia.
- Dataa ja digitaalisia teknologioita on hyödynnettävä paremmin ja digitaalipalveluiden sisämarkkinoita voimistettava. Kansainväliseen digitaaliverotukseen tarvitaan ensisijaisesti globaali ratkaisu.
- Eurooppa-neuvosto käsittelee itäisen Välimeren tilannetta.
- Eurooppa-neuvosto käy strategisen keskustelun EU:n suhteista Venäjään.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 19.3.

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

5476/21 LIMITE CO-EUR PREP 7

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNEUS/Koikkalainen, puh. 0295 160 601

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2021-00148

KO Kekäläinen Antti(VM)

15.03.2021

Asia

Eurooppaministerien videokokous 23.3.2021; Eurooppalainen ohjausjakso 2021

Kokous

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 23.03.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyen

- a) käydään näkemystenvaihto puheenjohtajan esittelemän yhteenvetoraportin pohjalta vuoden 2021 eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvistä neuvoston toimista.
- b) neuvoston puheenjohtajavaltio Portugali esittelee vuoden 2021 eurooppalaista ohjausjaksoa koskevan päivitetyn etenemissuunnitelman. Etenemissuunnitelmaa on esitelty eurooppaministerien epävirallisessa videokokouksessa 10.11.2020.
- c) Eurooppa-neuvostolle toimitetaan euroalueen talouspolitiikkaa koskeva suositusehdotus, josta on keskusteltu valtiovarainministerien epävirallisessa videokokouksessa 19.1.2021. Coreper II -kokous hyväksyi asian I-kohtana 20.1.2021. Sen jälkeen, kun Eurooppa-neuvosto on hyväksynyt suosituksen, neuvosto hyväksyy suosituksen virallisesti.

Suomen kanta

Suomi ottaa puheenjohtajan yhteenvetoraportin ja eurooppalaista ohjausjaksoa 2021 koskevan etenemissuunnitelman tiedoksi. Euroalueen suositukset ovat Suomen hyväksyttävissä.

Eurooppalainen ohjausjakso on keskeinen jäsenvaltioiden talouspolitiikan koordinoinnissa. Se on ensisijainen väline maiden välisten erojen tasaamiseksi, työllisyyden sekä sosiaalisen koheesion edistämiseksi ja euroalueen vakauden ylläpitämiseksi. Suomi tukee YK:n kestäväen kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) huomioimista osana eurooppalaista ohjausjaksoa ja pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan ohjausjakson toiminnan tasapainoiseen kehittämiseen niin, että se lähtökohtaisesti keskittyy talouspolitiikan koordinaatioon, mutta huomioi paremmin taloudellisten, sosiaalisten, työllisyys- ja ympäristötoimenpiteiden ja -politiikkojen vaikutukset toisiinsa sekä edistää ekologista jälleenrakentamista. Osana talouspolitiikan ohjausjaksoon liittyvää valmistelua käydään tiivistä vuoropuhelua eri tahojen, kuten työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Prosessi ei kuitenkaan saisi kokonaisuutena ylikuormittaa.

Eurooppalainen ohjausjakso on keskeinen väline myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanon seurannassa.

Pääasiallinen sisältö

- a) Yhteenvetoraportissa esitellään vuoden 2021 eurooppalaista ohjausjaksoa, joka käynnistyi 17.9.2020 julkaistulla vuotuisella kestävä kasvun strategialla. Loput komission syyspaketista (varoituskoneistia koskeva kertomus, yhteinen työllisyysraportti ja euroalueen suositus) julkaistiin 18.11.2020. Syyspakettiin sisältyy myös lausunnot euroalueen jäsenvaltioiden talousarviosuunnitelmista, tiedonanto Romanian finanssipoliittisesta tilanteesta, tehostettu seurantakertomus Kreikkaa varten ja ohjelman jälkeiset seurantakertomukset Kyprokselle, Irlannille, Portugalille ja Espanjalle.

Vuotuisessa kestävä kasvun strategiassa käsiteltiin talousnäkömiä sekä elpymis- ja palautumisvälineen toimeenpanoa. Neuvosto hyväksyi päätelmät strategiasta 6.11.2020 ja korosti niissä muun muassa yhteismarkkinoiden toimivuuden ja maakohtaisten suositusten mukaisten investointien ja uudistusten tärkeyttä palautumiselle. Lisäksi korostettiin, että tavanmukaiseen ohjausjaksoprosessiin olisi siirryttävä takaisin mahdollisimman pian tilanteen salliessa.

Päätelmissä varoituskoneistia koskevasta kertomuksesta (25.1.2021) neuvosto huomioi joidenkin makrotaloudellisten epätasapainojen voimistumisen kriisissä. Lisäksi se vaati toimia epätasapainon korjaamiseksi ja tuottavuuden ja kasvupotentiaalin lisäämiseksi sekä korosti elvytys- ja sopeutumisvälineen nopean täytäntöönpanon tarvetta.

Neuvoston päätelmissä vuotuisen kestävä kasvun strategian työllisyys- ja sosiaalisista näkökohdista (23.11.2020) ministerit olivat tyytyväisiä unionin tekemiin taloudellisiin toimiin liittyen elpymisvälineeseen, väliaikaiseen työttömyysriskien lieventämiseksi tarkoitettuun välineeseen (SURE) ja koronavirustentorjunta-aloitteen mukaisen koheesiorahaston varojen käytön lisääntyneeseen joustavuuteen (CRII ja CRII+).

Puheenjohtajavaltion aloitteesta on eri neuvostokokoonpanoissa käyty temaattisia keskusteluja eurooppalaisen ohjausjakson aiheista elpymis- ja palautumissuunnitelmiin liittyen.

Ecofin-kokoonpanossa on käsitelty elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanoon liittyviä kokonaisuuksia. Tammikuussa 2021 komissio antoi horisontaalista tietoa kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmistelun pääpiirteistä ja suuntaviivoista. Ministerit jakoivat kokemuksiaan valmisteluista ja toivat välineeseen liittyen esille mm. kerrannaisvaikutukset talouteen, välineen nopean käynnistämisen tarpeen, prosessin omistajuuteen liittyviä asioita sekä keskustelivat välineen päätavoitteista. Helmikuussa ministerit keskustelivat suunnitelmien laadinnasta ja prioriteeteista ja toivoivat, että kattavat ja kunnianhimoiset suunnitelmat voidaan esittää niin pian kuin mahdollista. Ministeri Vanhanen esitteli kokouksessa Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman valmistelua. Maaliskuussa ministerit keskustelivat kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien prioriteeteista keskittyen ennen kaikkea suunnitelman tavoitteisiin, kustannuksiin sekä tarkastuksen ja valvontaan.

Kilpailukykyministerit (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) keskustelivat 25.2.2021 videokokouksessaan tavoista, joilla kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmia voidaan parhaiten käyttää saavuttamaan teollisuuspolitiikan tavoitteet: sisämarkkinoiden vahvistaminen, vihreä ja digitaalinen siirtymä sekä strateginen autonomia avoimessa EU:ssa. Toimivien sisämarkkinoiden merkitys kasvulle ja elpymiselle korostettiin.

Tutkimusministerien videokokouksessa 26.2.2021 keskusteltiin siitä, miten elpymis- ja palautumistukivälineellä voidaan edistää eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) kehittämistä. Ministerit korostivat tutkimuksen ja innovoinnin merkitystä talouden elpymisessä sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämisessä. Tutkimus- ja innovointijärjestelmien investoinnit ja uudistukset tulisi huomioida kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa.

Työ- ja sosiaaliministerit keskustelivat 15.3.2021 videokokouksessaan työ- ja sosiaalipolitiikasta eurooppalaisessa ohjausjaksossa kansallisiin elvytysuunnitelmiin liittyen. Ministerit vaihtoivat näkemyksiä siitä, miten kansallisissa elpymissuunnitelmissa edistetään laadukkaiden työpaikkojen luomista ja kaksoissiirtymää sekä edistetään rakenteellisia muutoksia ja osallisuutta, niin että kaikki väestöryhmät huomioidaan. Kattavan, oikeudenmukaisen ja kestäväen elpymisen merkitystä korostettiin. Eurooppalainen ohjausjakso nähtiin tärkeänä koordinoituvana työ- ja sosiaalipolitiikkojen täytäntöönpanossa ja seurannassa.

Ympäristöministerit keskustelevat elpymis- ja palautumistukivälineen roolista eurooppalaisen ohjausjakson viherryttämisessä videokokouksessaan 18.3.2021.

- b) Vakiintuneen käytännön mukaisesti neuvoston puheenjohtajamaat laativat etenemissuunnitelman, jossa hahmotellaan eurooppalaisen ohjausjakson tärkeimmät vaiheet. Suunnitelmassa vuoden 2021 ohjausjaksolle on otettu huomioon COVID-19-pandemian aiheuttamat erityisolosuhteet, jotka aiheuttavat muutoksia myös ohjausjaksolle.

Etenemissuunnitelman tavoitteena on varmistaa, että kaikki asiaankuuluvat neuvoston kokoonpanot ja niiden valmistelevat elimet työskentelevät koordinoitusti ja johdonmukaisesti valmistellakseen ohjausjaksoa koskevia Eurooppa-neuvoston keskusteluja perusteellisesti. Suunnitelma mahdollistaa myös sen, että yleisten asioiden neuvosto ja Coreper voivat valvoa prosessia.

Etenemissuunnitelma on jaettu kahteen osioon: ensimmäinen osio kattaa ajanjakson maaliskuun Eurooppa-neuvostoon saakka. Toinen osio on nyt päivitetty ja kattaa Eurooppa-neuvoston maaliskuun ja kesäkuun 2021 kokousten välisen ajanjakson.

Vuoden 2021 ohjausjaksolle tulee elpymis- ja palautumistukivälineen myötä uusia kokonaisuuksia maaliskuu-kesäkuulle. Huhtikuun loppuun mennessä jäsenmaat toimittavat kansallisten uudistus- ja vakausohjelmien lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Normaalin tapaan toukokuun lopussa komissio antaa maakohtaiset suosituksensa. Tällä kertaa annetaan vain finanssipolitiikkaa koskevat suositukset jäsenmaille. Sen sijaan kesäkuun loppuun mennessä komissio antaa arvionsa jäsenmaiden elpymis- ja palautumissuunnitelmista ja luonnokset neuvoston täytäntöönpanopäätöksiksi, joita käsitellään myös Ecofin-neuvostossa. Tästä viimeistään neljän viikon päästä (28.7.2021) neuvoston on hyväksyttävä täytäntöönpanopäätökset.

- c) Tänä vuonna euroalueen talouspolitiikkaa koskevassa suosituksessa annetaan ohjeita painopisteistä euroalueen maille myös elpymis- ja palautumissuunnitelmien suhteen. Komissio ehdottaa neuvoston suosituksiksi, että euroalueen jäsenvaltiot yksittäin ja yhdessä euroryhmän sisällä, ja myös elpymis- ja palautumissuunnitelmien kautta, vuosina 2021–2022:

1. Varmistavat elpymistä tukevan finanssipolitiikan
2. Edistävät edelleen konvergenssia, resilienssiä sekä kestäväää ja osallistavaa kasvua
3. Vahvistavat kansallisia institutionaalisia puitteita
4. Varmistavat makrotaloudellisen vakauden
5. Edistyvät EMU:n loppuunsaattamisessa ja vahvistavat euron kansainvälistä roolia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 19.3.2021

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely

Asiakirjat

European Semester - Synthesis report 2021
European Semester 2021 - Updated roadmap

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Antti Kekäläinen, valtiovarainministeriö
EU-erityisasiantuntija Ville Korhonen, VNEUS

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Valtioneuvoston kanslia

PERUSMUISTIO

VNEUS2021-
00285

VNEUS Siivola Heli(VNK)

16.03.2021

Asia

Eurooppaministerien videokokous 23.3.2021; Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi; Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Kokous

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 23.03.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajavaltion on tarkoitus kertoa eurooppaministereille Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin (Conference on the Future of Europe) valmistelutilanteesta.

Konferenssin on tarkoitus tuoda yhteen kansalaisia, erityisesti nuoria, ja EU:n toimielinten edustajia. Valmistelut ovat viivästyneet covid-19-pandemian takia.

Euroopan parlamentin puhemies David Sassoli, neuvoston puheenjohtajavaltio Portugalin pääministeri Antonio Costa ja komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen allekirjoittivat konferenssin yleisiä puitteita koskevan julistuksen 10.3.2021. Konferenssin yksityiskohdat tarkentuvat kevään aikana.

Tavoitteena on järjestää konferenssin käynnistystilaisuus Eurooppa-päivänä 9.5.2021 Strasbourgissa, jos covid-19-tilanne sen sallii. Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission edustajista muodostuva konferenssin johtokunta aloittaa työnsä jo tätä ennen. Konferenssin johtopäätöksistä raportoitaisiin keväällä 2022.

Suomen kanta

Suomi ottaa puheenjohtajavaltion tilannekatsauksen tiedoksi.

Suomen kannat EU:n tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin on esitetty E-kirjeessä E 3/2020 vp ja E-jatkokirjeessä EJ 1/2021 vp. Myös valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta (VNS 7/2020 vp) linjaa Suomen osallistumista konferenssiin.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppa-neuvosto pyysi joulukuussa 2019 neuvoston puheenjohtajavaltiota edistämään neuvoston kannan määrittämistä Euroopan tulevaisuutta koskevaan konferenssiin ja olemaan tältä pohjalta yhteydessä Euroopan parlamentin ja komission kanssa. Komissio antoi konferenssia koskevan tiedonannon tammikuussa 2020. Myös Euroopan parlamentti hyväksyi näkemyksensä konferenssiin tammikuussa 2020.

Alkuperäisten kaavailujen mukaan konferenssi olisi käynnistynyt toukokuussa 2020, mutta covid-19-pandemia on hidastanut prosessia. Päähuomio on ollut akuuttiin kriisiin vastaamisessa ja sen jälkeisessä toipumisessa. Samalla pandemian johdosta käyttöön otetut rajoitukset ovat vaikuttaneet konferenssin toteutettavuuteen.

Coreper II hyväksyi neuvoston neuvottelumandaatin (9102/20) kesäkuussa 2020 ja päivitetyn neuvottelumandaatin (5911/21) helmikuussa 2021. Puheenjohtajavaltio on käynyt toimielinten välisiä keskusteluja tältä pohjalta.

Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission yhteinen julistus konferenssista hyväksyttiin neuvoston kirjallisella menettelyllä 3.–5.3.2021. Julistuksessa sovitaan yleiset puitteet konferenssille. Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission edustajat allekirjoittivat yhteisen julistuksen 10.3.2021.

Julistuksessa korostetaan, että kyseessä on kansalaisiin keskittynyt, alhaalta ylös suuntautuva harjoitus, joka antaa eurooppalaisille mahdollisuuden kertoa, mitä he odottavat unionilta. Tämän edistämiseksi konferenssin puitteissa on tarkoitus toteuttaa laaja kirjo erilaisia tapahtumia niin EU-tasolla kuin alueellisesti, kansallisesti ja paikallisesti. Myös digitaalisia osallistumisvälineitä hyödynnettäisiin eri tasoilla. Tietoja tapahtumista kerättäisiin komission tarjoaman monikielisen verkkofoorumien kautta.

Heijastaen EU:n strategista ohjelmaa 2019–2024, komission poliittisia suuntaviivoja sekä covid-19-pandemian esille nostamia haasteita konferenssissa käsiteltäviä aiheita voisivat julistuksen mukaan olla muun muassa terveystieteet, ilmastonmuutos ja ympäristöhaasteet, taloudelliset ja sosiaaliset kysymykset, tasa-arvo ja sukupolvien välinen solidaarisuus, digitaalinen siirtymä, eurooppalaiset oikeudet ja arvot (ml. oikeusvaltioperiaate), muuttoliike, turvallisuus, EU:n rooli maailmassa sekä unionin demokraattiset perusteet ja keinot vahvistaa EU:n demokraattisia prosesseja. Keskustelujen tulisi myös kattaa läpileikkaavia teemoja, kuten parempi sääntely, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltaminen, EU-oikeuden toimeenpano ja avoimuus. Kansalaisilla olisi vapaus nostaa esille myös muita heille tärkeitä asioita.

Konferenssin yhteispuheenjohtajina toimivat Euroopan parlamentin puhemies David Sassoli, neuvoston puheenjohtajavaltion päämies (tällä hetkellä Portugalin pääministeri Antonio Costa) ja komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen.

Johtotrioin alaisuuteen perustetaan konferenssin johtokunta, jossa on kolme jäsentä ja enintään neljä tarkkailijaa kustakin toimielimestä (Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio). Neuvostoa edustaa johtokunnassa nykyinen (Portugali) ja kaksi tulevaa (Slovenia ja Ranska) puheenjohtajavaltiota. Lisäksi neljä seuraavaa puheenjohtajavaltiota (Tšekki, Ruotsi, Espanja ja Belgia) osallistuu johtokuntaan tarkkailijana.

COSACin puheenjohtajatroikka osallistuu johtokuntaan tarkkailijana. Johtokunta voi myös kutsua muita tarkkailijoita.

Konferenssilla olisi myös täysistunto, joka kokoontuisi vähintään kerran kuudessa kuukaudessa. Se muodostuisi Euroopan parlamentin, neuvoston, komission ja kaikkien kansallisten parlamenttien edustajista sekä kansalaisista. Myös alueiden komitea, talous- ja sosiaalikomitea, työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunta olisivat edustettuina. EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja olisi mukana unionin kansainvälisestä roolista keskusteltaessa.

Konferenssin toteutuksen yksityiskohdat tarkentuvat kevään aikana. Konferenssin rakenteissa on muun muassa tarkoitus sopia yhteiset periaatteet kaikille konferenssin puitteissa järjestettäville tapahtumille.

Konferenssin johtopäätökset esitettäisiin puheenjohtajatriolle laadittavassa raportissa. Kukin kolmesta toimielimestä tarkastelisi raportin pohjalta tarvittavia jatkotoimia omien toimivaltuuksiensa ja EU:n perussopimusten puitteissa.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 19.3.2021.

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely

EJ 1/2021 vp – SuVEK 7/2021 vp

EUN 4/2021 vp – VNEUS2021-00158 sekä neuvostoraportti VNEUS2021-00193.

EUN 160/2020 vp – VNEUS2021-00016 sekä neuvostoraportti EDK-2021-AK-345929

EUN 144/2020 vp – VNEUS2020-01207 sekä neuvostoraportti EDK-2020-AK-339723

EUN 118/2020 vp – VNEUS2020-00722 sekä neuvostoraportti EDK-2020-AK-324161

EUN 57/2020 vp sekä neuvostoraportti EDK-2020-AK-305212

E 3/2020 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan näkökannat on esitetty selvityksessä E 3/2020 vp. Ahvenanmaan maakunnan hallituksen mukaan konferenssin täysistunnossa tulee olla paitsi kansallisten parlamenttien myös sellaisten alueellisten parlamenttien edustus, jotka täytäntöönpanevat EU-lainsäädäntöä. Lisäksi maakunnan mukaan EU:n vaalisäädöksen mahdollisen uudistamisen yhteydessä on tilaisuus palata kysymykseen Ahvenanmaan maakunnan omasta edustajasta Euroopan parlamentissa. Oma edustaja on tarpeen, jotta maakunta voisi turvata intressinsä. (Ålands landskapsregerings yttrande gällande konferensen om EU:s framtid, 28.1.2020, ja Ålands landskapsregerings externpolitiska meddelande 2021, 14.1.2021)

Ahvenanmaa toi esille näkemyksensä alueellisten parlamenttien roolista konferenssissa myös EU-ministerivaliokunnan kirjallisen menettelyn 2.–3.3.2021 yhteydessä.

Asiakirjat

Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi – Yhteinen julistus, doc. 6796/21.

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6796-2021-INIT/fi/pdf>

Conference on the Future of Europe – Revised Council position, doc. 5911/21.

Council's position on the Conference on the Future of Europe, 24 June 2020, doc. 9102/20.

Communication from the Commission to the European Parliament and the Council: Shaping the Conference on the Future of Europe, 22 January 2020.

P9_TA(2020)0010 – Euroopan parlamentin päätöslauselma 15. tammikuuta 2020 Euroopan parlamentin kannasta Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin (2019/2990(RSP)).

EUCO 29/19 – Eurooppa-neuvoston kokous (12. joulukuuta 2019) – Päätelmät

Euroopan komission puheenjohtajaehdokas Ursula von der Leyen: Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019–2024, 16.7.2019.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNK/EU-erityisasiantuntija Heli Siivola, p. 0295 160 476.

VNK/Lainsäädäntöneuvos Heidi Kaila, p. 0295 160 313.

EUTORI-tunnus

EU/2020/0544

Liitteet**Viite**

LIITTEET

Asiasanat	EU:n tulevaisuus, Eurooppa-neuvosto, koronavirukset, sisämarkkinat, talouspolitiikka, teollisuuspolitiikka, YAN Yleisten asioiden neuvosto, digitalisaatio
Hoitaa	STM, TEM, UM, VM, VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, SP, TPK, TULLI, VTV, YM
